

не є системою з нульовим ризиком, проте остання спонукає товаровиробників до мінімізації ризику від наявності у харчових продуктах потенційно небезпечних чинників. Ґрунтуючись на сучасних науково обґрунтованих вимогах, НАССР забезпечує превентивний підхід і допомагає ефективно управляти безпекою продуктів харчування.

Сьогодні політика у сфері якості стала національною ідеєю, особливо у високорозвинених країнах, тому що випуск продукції високої якості - це запорука виживання в умовах гострої конкуренції. Надзвичайно важливу роль у цьому процесі відіграє держава, до прерогативи якої відноситься формування таких механізмів стимулювання економічного розвитку, які були б спрямовані на забезпечення високого рівня якості продукції та послуг, а також підвищення конкурентоспроможності підприємств. З одного боку, вона намагається перешкодити виходу на внутрішній ринок товарів низької якості, які можуть завдати шкоди здоров'ю і життю громадян, а з іншого - випуск низькоякісної продукції підриває економіку країни, знижує її експортний потенціал.

Література

1. Голомша Н. Є. Економічна ефективність запровадження систем управління якістю в підприємстві / Н. Є. Голомша, Н. А. Шелест // Економіка АПК. – 2013. – № 2. – С. 71–76.
2. Оглоблін В. Ф. Метрологія, стандартизація і управління якістю: навчальний посібник / В. Ф. Оглоблін. - Донецьк: ДонІЗТ, 2010. – 190 с.
3. Савуляк В. В. Управління якістю продукції: навчальний посібник / В. В. Савуляк. – Вінниця: ВНТУ, 2012. – 91 с.

Тетяна Чортківська, Руслан Чорний

Тернопільський національний економічний університет

АГРАРНИЙ РИНОК ЯК ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ

Одна з проблем ефективного розвитку аграрного бізнесу є необхідність розвитку ланцюжка створення вартості, що дозволяє ефективніше розвиватися та функціонувати малому і середньому товаровиробнику. Аграрний ринок як інститут, який забезпечує такий розвиток на умовах вертикальної та горизонтальної інтеграції товаровиробників, в процесі їх спільної діяльності.

Зростаюче значення аграрного бізнесу як основного джерела походження нових підприємців засвідчило самовідтворюючий характер бізнес-класу, особливо на початковому етапі розвитку аграрного ринку. У цих рамках, аграрний ринок виглядає як ефективний інститут, який дозволяє інтегрувати

вертикальні, горизонтальні та інші зв'язки підприємств, інститутів та інших ринкових агентів по всьому процесу виробництва, переробки, зберігання та реалізації аграрної продукції, утворюючи відповідні правила гри для всіх учасників ринку.

Відповідно до Закону України "Про державну підтримку сільського господарства України" аграрний ринок визначається як "сукупність правовідносин, пов'язаних з укладанням та виконанням цивільно-правових договорів щодо сільськогосподарської продукції". Проте таке визначення носить суто юридичну складову, що не в повній мірі дозволяє розкрити сутність самого аграрного ринку.

Сучасні умови формування ринкових інститутів та інституцій в основному були спрямовані на вирішення короткострокових проблем, що негативно вплинуло на розвиток аграрного ринку та аграрного сектора економіки в цілому. Для стабілізації та розвитку цього напрямку можна виділити ряд пріоритетних завдань:

1. Формування ефективних механізмів та інструментів розвитку ринкових інститутів та інституцій, що на нашу думку, сприятиме підвищенню ефективності виробництва аграрної продукції, підвищенню конкурентоспроможності її, та просування як на внутрішньому так і на міжнародних ринках.

2. Приділення уваги для вивчення питання ціноутворення, адже саме ціна є основним інститутом розвитку ефективного та стійкого аграрного бізнесу, а також основним механізмом та інструментом регулювання темпів економічного, суспільного, соціального, міжнародного розвитку.

3. Створення умов для найбільш сприятливого формування ефективного ланцюга вартості та постачань аграрної продукції, яка дозволить не тільки зміцнити дрібних і середніх товаровиробників, але і їх спільну взаємодію з промисловим середовищем.

Таким чином, інститути та інституції формують передумови та створюють механізми регулювання соціально-економічних процесів ринкової поведінки, доходів, витрат, цін тощо. Ринкова координація та інтеграція, як ефективні ринкові інститути, забезпечують процес взаємної упорядкованості діяльності економічних суб'єктів, формуючи відповідні умови взаємодії, співпраці відповідно до яких кожен економічний агент ринку здійснює свою діяльність. В залежності від того як розвивається аграрний ринок розвивається і ринкова координація, формуються відповідні її форми та типи. Саме через інституції та інститути аграрний ринок виконує функції повсякчасного регулювання поведінки ринкових суб'єктів, структурує суспільство, створюючи сприятливе й передбачуване середовище для ринкової діяльності.

Література

1. Закон Верховної Ради України. Про державну підтримку сільського господарства України // Відомості Верховної Ради України, 2004, № 49 (03.12.2004), ст. 527. – (Нормативний документ).
2. Мороз О. Теоретико-методологічні аспекти сучасної парадигми регулювання аграрного ринку // Вісник Вінницького політехнічного інституту – 2004. - № 5.
3. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки/ – К.: Основа, 2010, - 198с.
4. Формування та розвиток підприємств агропромислового виробництва: посіб. у питаннях і відповідях / за ред. П.Т.Саблука. – К.: ІАЕ УААН, 2009. – 362с.
5. Шпикуляк О. Інституції аграрного ринку: монографія / Шпикуляк О.Г. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 480с.

Ігор Яворський
Зборівська районна державна адміністрація

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ЯК ДЖЕРЕЛО УТВОРЕННЯ І ФОРМУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕНТИ

Сільське господарство – специфічна галузь економіки, яка є продуцентом абсолютної доданої вартості. Крім цього, при використанні землі внаслідок різної її родючості, місця розташування до ринків збуту, розвитку транспортної мережі виникає економічний продукт – земельна рента. Вона є складовим елементом ціни сільськогосподарської продукції та орендної плати, яку орендодавець сплачує власнику (фізична особа, держава) землі.

Зазначені вище фактори в різних країнах зумовлювали використання потенціалу сільського господарства для підйому промисловості та інших галузей економіки, що призводило до диспропорційності розвитку основних галузей економіки [3, с. 66].

В економічній енциклопедії зазначається, що земельна рента є доходом, який отримують землевласники, реалізуючи власність на землю [1, с. 595]. Піонерами дослідження сутності земельної ренти та її формування були У. Петті, А. Сміт, Д. Рікардо. Проте найповніше дане питання було розроблено в працях К. Маркса, який розглядав її як частину доданої вартості, що залишається після вирахування середнього прибутку на вкладений капітал.